FOLIA MUSEI HISTORICO-NATURALIS BAKONYIENSIS
A BAKONYI TERMÉSZETTUDOMÁNYI MÚZEUM KÖZLEMÉNYEI
6–1987

ADATOK „A BAKONY TERMÉSZETI KÉPE" PROGRAM NEGYEDSZÁZADOS TÖRTÉNETÉHEZ

DR. TÓTH SÁNDOR
Bakonyi Természettudományi Múzeum, Zirc

ABSTRACT: *Data to the 25-years history of the programme „Nature Landscape of the Bakony Mts.* – The realization of the project "Nature Landscape of the Bakony Mountains" begun in 1962 and was organized by the Bakony Museum in Veszprém. Since 1972 the dynamical investigations have been organized and managed by the Natural History Museum Bakony in Zirc. In the framework of this project a number of papers have been published (PAPP 1962, 1964, 1966, 1968, 1970, TÓTH 1973, 1979, 1980, 1982a, 1982b, 1982c, 1983, 1985). In present paper author offers only a brief survey – documented in the first place with photos – of the investigations having many aspects and done in the framework of mentioned project.

Bevezetés

„A Bakony természeti képe" program megvalósítása 1962-ben kezdődött el a veszprémi Bakonyi Múzeumban. Dr. Papp Jenő zoológus muzeológus részletes tervet készített a hegység tanulmányozására. Felkérte a Bakonnyal foglalkozó intézmények munkatársait, valamint a magánkutatókat a munkába való bekapcsolódásra. Az országos visszhangot keltett és azóta is töretlen lendülettel folyó kutatásokat 1972-től a Zircen létrejött Bakonyi Természettudományi Múzeum szervezi és irányítja.

A negyedszázados program keretében folyó munka eredményeiről számos közlemény jelent meg (PAPP 1962, 1964, 1966, 1968, 1970, TÓTH 1973, 1979, 1980, 1982a, 1982b, 1982c, 1983, 1985). Ezért most nem írjuk le részletesen a program létrejöttének indítékait, körülményeit, illetőleg a program keretében folyó munkát. Inkább a lehetséges források feltárásával a Bakony-kutatással kapcsolatos dokumentumokat (elsősorban fényképeket) témakörönként csoportosítva adunk áttekintést „A Bakony természeti képe" programról. Az összeállításban a rendkívül szerteágazó tevékenységről a dolog természeténél fogva nem törekedhettünk teljességre.

„A Bakony természeti képe" program rövid története

A Veszprém Megyei Tanács Végrehajtó Bizottsága az 1963. évi 9. tvr. 3. paragrafusa alapján, az 1972. május 2-án tartott ülésen hozott 113/1972. vb. sz. határozatával, a Veszprém Megyei Múzeumi Igazgatóság szervezetéhez tartozó, Zircen a volt ciszterci apátság épületében Reguly Antal Múzeum néven működő kiállítóhelyet megyei gyűjtőkörű, természettudományi jellegű tájmúzeummá szervezte át, Bakonyi Természettudományi Múzeum elnevezéssel. Az új intézmény 1972. május 17-i hivatalos és ünnepélyes megnyitásával létrejött hazánk első vidéki természettudományi szakmúzeuma. Veszprém megye akkor negyedik önálló múzeumának megvalósításához hosszú út vezetett.

Az épületben már a ciszterci apátság is működtetett kiállítást, ahol az érdeklődők többek között értékes éremgyűjteményt és képanyagot láthattak. A rend megszűnésével a gyűjtemények egy része más múzeumokba került.

A Reguly Antal Múzeum néven működött kiállítóhely létrehozása az 1950-ben Zircre került Békefi Antal énektanár nevéhez fűződik. Békefi szabad idejében népdalgyűjtés céljából felkereste a környék pásztorembereit, akiktől apránként értékes faragott tárgyakat (tükrös, pipaszár stb.) is kapott ajándékba. 1952-ben az általános iskola tanulóiból megszervezte a Reguly Antal Néprajzi Szakkört, melynek tagjai lelkes vezetőjük irányításával buzgón gyűjtögették a népmeséket, hagyományokat, a régi fegyvere-

ket, céhtörténeti emlékeket. A gyűjtőmunka eredményeképpen „A Bakony faragóművészete, Zirc és környékének földtani története és a dudari szén" címmel kiállítás nyílt 1953. január 25-én a zirci járási művelődési házban.

1955-ben sikerült a vájártanuló iskolától megszerezni a volt apátsági épületben a rend fennállása idején is múzeumi célokat szolgáló két nagy termet és az oda vezető folyosót. Így a művelődési házból átköltöztették az értékes gyűjteményt. A belső, legnagyobb teremben helyezték el a fafaragásokat, régi bútorokat, népi hangszereket, a betyárvilág emlékeit. A kisebb teremben erdészeti, vadászati és bányászati kiállítást rendeztek be. A Reguly-anyag a folyosóra került.

Ettől az időtől kezdve már a községi tanács is támogatta anyagilag a múzeumot, felismerve, hogy a kiállítás Zirc hírnevét öregbíti. A hagyományokkal rendelkező, a forgalmas 82-es útvonalon fekvő, és a turistákat vonzó Bakony központjában, Zircen egész éven át látható kiállítás ugyanis hamarosan Veszprém megye egyik leglátogatottabb kismúzeuma lett.

1962-ben jött létre A Veszprém Megyei Múzeumi Igazgatóság, mely egységes szervezeti keretbe foglalta a megyében található múzeumok többségét. Az előbb községi, majd a zirci járási tanács kezelésében lévő Reguly Antal Múzeum is a megyei tanács közvetlen irányítása alá tartozó múzeumi szervezet tagja lett, így fenntartása, fejlesztése véglegesen megoldódott.

A Veszprém Megyei Múzeumi Igazgatóság 1963-ban tataroztatta a helyiségeket és – bár lényeges változtatások nélkül – újjá rendezte a kiállítást. Mindössze a Reguly-kiállítást szüntették meg, annak anyaga átkerült a Reguly Antal Könyvtárba, ahol nagyobb területen, kibővítve, 1964-ben hozták létre az ott most is látható Reguly emlékkiállítást.

1965-ben készült el a 9 tárlóból álló geológiai bemutató, mely a Bakony földtörténetéről, ősmaradványairól, kőzeteiről, ásványi kincseiről nyújt ismereteket.

A múzeumok tanácsi kezelésbe kerülése kedvező hatással volt a természettudományi muzeológia fejlődésére is. A megyei tanács erkölcsi és anyagi támogatása lehetővé tette, hogy a Bakony vidékének szép hagyományokkal rendelkező, régi múltra visszatekintő természettudományi kutatását kiszélesítsék. A századforduló idején ugyanis nagyszabású természet- és történettudományi kutatás folyt vidékünkön. Id. Lóczy Lajos vezetésével a Magyar Földrajzi Társaság, a Magyar Tudományos Akadémia és egyéb intézmények támogatásával a Balatont és annak tágabb környékét tanulmányozták hazánk legkiválóbb tudósai, köztük Laczkó Dezső geológus, a veszprémi múzeum alapító igazgatója. A kutatások eredményei a Balaton Tudományos Tanulmányozásának Eredményei könyvsorozatban jelentek meg, majdnem három

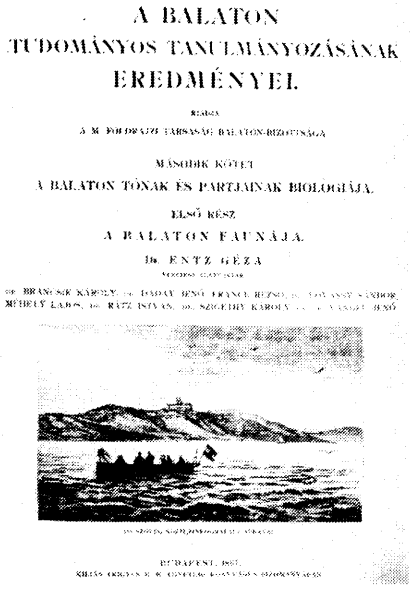
A BALATON
TUDOMÁNYOS TANULMÁNYOZÁSÁNAK
EREDMÉNYEI.

MÁSODIK KÖTET

A BALATON TÓNAK ÉS PARTJAINAK BIOLOGIÁJA.

ELSŐ RÉSZ

A BALATON FAUNÁJA.

Dr. ENTZ GÉZA

1. ábra: A Balaton-Monográfia a Balaton faunájának ismertetését tartalmazó kötetének címlapja

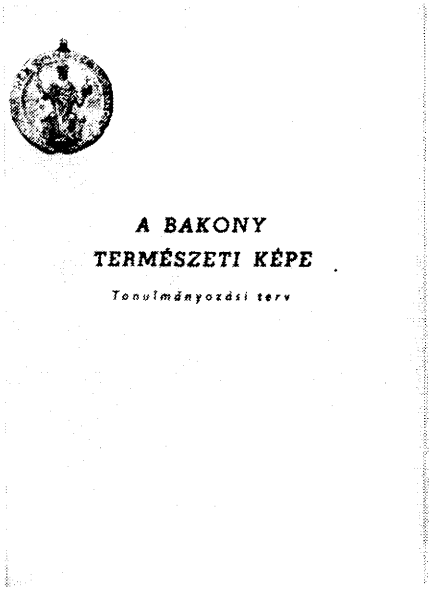
A BAKONY
TERMÉSZETI KÉPE

Tanulmányozási terv

2. ábra: „A Bakony természeti képe" program tanulmányozási tervének borítólapja

J E G Y Z Ő K Ö N Y V

az 1962. október 9-én tartott tudományos értekezletről
Összeállította: Dr.Papp Jenő muzeológus

Az értekezlet tárgya: "A Bakony természeti képe" tudományos programmal kapcsolatos problémák megbeszélése.

Az értekezlet helye: a veszprémi Bakonyi Muzeum

Jelen vannak:

1. Almádi László, Agrártudományi Főiskola Keszthely
2. Bubics István, Pécsi Uránkutató Vállalat 3. számu kutatócsoport, Balatonfüred
3. Cseh-Német József, Mangánércbánya Vállalat, Urkut
4. Csernyánszky Miklós, Közép-dunántuli Szénbányászati Tröszt, Jókai bánya
5. Csiki László, Agrártudományi Főiskola, Keszthely
6. Dr.Csongor Győző, Móra Ferenc Muzeum, Szeged
7. Csötönyi József, Balaton-felvidéki Állami Erdőgazdaság, Veszprém
8. Dr.Darnay-Dornyay Béla, Balatoni Muzeum ny. ig., Gyenesdiás
9. Dr.Fekete Gábor, Természettudományi Muzeum Növénytára, Budapest
10. Frech Miklós, Balatoni Muzeum, Keszthely
11. Gémes Károly, É.M.8.sz. Kőbánya Vállalat, Uzsa
12. Dr.Góczán László, MTA Földrajztudományi Kutatócsoportja, Budapest
13. Horvát Adolf Olivér, Janus Pannonius Muzeum, Pécs
14. Horváth Ernő, Savaria Muzeum, Szombathely
15. Dr.Iharos Gyula, plébános, Balatonfenyves
16. Dr.Janisch Miklós, Állatorvostudományi Egyetem Parazitológiai Intézet, Budapest
17. Dr.Kecskeméti Tibor, Természettudományi Muzeum Őslénytára, Budapest
18. Dr.Keve András, Madártani Intézet, Budapest
19. Kocsis Lajos, Földtani Intézet, Budapest-Sümeg
20. Konok István, MTA Biológiai Kutatóintézet, Tihany
21. Kovács István MM Muzeumi Főosztálya, Budapest
22. Kozma Károly, Középdunántuli Szénbányászati Tröszt, Ajka
23. Krizsán Pál, Dunántuli Ásványbánya Vállalat, Révfülöp
24. Dr.Loksa Imre, ELTE Állatrendszertani Intézet, Budapest
25. Makai Lászlóné, ELTE Meteorológiai Intézete, Budapest
26. Márkus László, Erdészeti Tudományos Intézet Kisérleti Állomása, Ugod
27. Mészáros Imre, ELTE Földrajzi Intézete, Budapest
28. Molnár István, Középdunántuli Szénbányászati Tröszt, Veszprém
29. Nagy Jenő 7/42-es Gyógyszertár, Veszprém
30. N.Dr.Bajári Erzsébet, Természettudományi Muzeum Állattára, Budapest
31. Novák Géza, Nitrokémia Iparvállalat, Füzfő
32. Dr.Péczel György, Országos Meteorológiai Intézet, Budapest
33. Dr.Pintér István, Keszthely /ügyvéd/
34. Pópity Jenő, Keszthelyi Állami Erdőgazdaság, Keszthely
35. Dr.Pozsgay Károly, Bauxitkutató Vállalat, Balatonalmádi
36. Dr.Salánki János, MTA Biológiai Kutatóintézet, Tihany
37. Dr.Sáringer Gyula, Növényvédelmi Kutatóintézet Laboratóriuma, Keszthely
38. Dr.Stefanovits Pál, MTA Talajtani és Agrokémiai Kutatóintézet, Budapest
39. Szabó János Barna, Országos Közegészségügyi Intézet Parazitológia, Budapest
40. Takács Kálmán, Idegenforgalmi Hivatal, Balatonfüred
41. Dr.Tapfer Dezső, ELTE Közegészségügyi Intézet, Budapest
42. Vágfalvi Ottó, Nitrokémia Iparvállalat, Füzfő
43. Zenkovics Ferenc, Bakonyi Bauxitbánya Vállalat, Halimba

A Bakony természettudományi kutatásának fellenditése érdekében 1962. tavaszán "A Bakony természeti képe" cimen tanulmányozási tervet állitott össze a Bakonyi Muzeum természettudományos muzeológusa, dr.Papp Jenő. A tervet számos Veszprém megyei, budapesti és más helységek intézményeinek elküldtük. Majdnem valamennyi intézmény jelezte, hogy részt óhajt venni a terv megvalósitásában.

Az értekezletet Éri István, a Veszprém Megyei Muzeumok igazgatója nyitotta meg. Rövid beszédében üdvözölte a megjelenteket, továbbá reményét fejezte ki, hogy a Bakony helytörténeti, régészeti és néprajzi kutatása mellett a

NAPLÓ

Természettudományi múzeum Zircen

Az ötlet már tíz éve felmerült, a megvalósítás azóta állandó témája, terve, [illegible]

Napló, 1972 [illegible]

Zircen felavatták a Bakonyi Természettudományi Múzeumot

Természetrajzi és néprajzi kiállítás nyílt

A Veszprém megyei Tanács Végrehajtó Bizottsága elhatározta, hogy Veszprém megye negyedik, gyűjtő-, tudományos feldolgozó- és népművelő feladatokat egyaránt ellátó, önálló múzeumként létrehozza Zircen a

Bakonyi Természettudományi Múzeumot

A múzeum a megyében folyó természettudományi kutató és népművelő tevékenység összefogója, szervezője és irányítója. Szervezi „A BAKONY TERMÉSZETI KÉPE" című tudományos programot. geológiai, őslénytani, botanikai és zoológiai gyűjteményeket végez, gondoskodik a begyűjtött anyag feldolgozásáról, közzétételéről és megőrzéséről. Reprezentatív állandó és időszaki kiállítások keretében mutatja be a tágabb értelemben vett Bakony természeti világát és az azra épülő népi tevékenységet.

A Bakonyi Természettudományi Múzeum fokozatos kialakításának első állomása a múzeum megalapítása és ezzel egyidőben a BAKONY című természetrajzi és néprajzi kiállítás megnyitása.

A Veszprém Megyei Múzeumi Igazgatóság szeretettel meghívja Önt a

Bakonyi Természettudományi Múzeum

megalapításával és

ÚJ ÁLLANDÓ KIÁLLÍTÁSÁNAK

megnyitásával kapcsolatos

ÜNNEPSÉGRE,

1972. május 17-én, szerdán délután 16 órára, Zircre, a volt apátsági épületbe

Megnyitó beszédet mond:

DR. KASZAB ZOLTÁN

a Természettudományi Múzeum főigazgatója,

a Magyar Tudományos Akadémia levelező tagja

Gyűjtőköre a Bakony és környéke

Szemelvények a Bakony-vidék természetrajzából és néprajzából

Szerdán nyílt meg Zircen az ország első vidéki természettudományi múzeuma Bakony a neve, mert kutató-gyűjtőköre a hegység és környéke; Veszprém megye egy területének nagyobbik része.

Ekkora tájegység teljes [illegible] bemutatására kétséges lenne talán az egykori apátsági épület. A rendelkezésre álló két közepes méretű szobája és a folyosóra szemelvényeket szorítottak. Ha a Bakony-vidék természetrajzából és néprajzából. Megépítve néhány természetbúvár több évtizedes — jobbára önfeláldozó munkájának eredményéből, a munkájának eredményéből, a különösen az elmúlt tíz évben „A Bakony természeti képe" című tudományos programban magvalósításából szervezésben részt vállalt 58 kutató fáradozásának gyümölcséből válogatott avatott kézzel dr Tóth Sándor, az intézmény vezetője. Munkatársai [illegible]

[illegible] múzeum tőszomszédságában egy régi [illegible] helyiséget szerzőjét. A helyi párt- és tanácsi vezetőket, a tervezőintézmények és az idegenforgalmi hivatal képviselőit. Ismertette a tanácsi határozatot, amely a jövőben Reguly Antal kiállítóhely múzeumi munkatársainak [illegible] rajzát bemutató kiállítás tervezésére és a kiállítás rendezésében különösen tevékenykedő munkatársainak.

Sári István, a megyei múzeumi igazgatóság vezetője az ünnepség végén jutalmakat adott át a múzeum létrehozásában és a kiállítás rendezésében kiemelkedő munkájáért.

Béleti dolozfüzetével, valamint fényképfelvételekkel jelezt az fiz kultura emlékeit és továbbiakat. A szilinszki bakonyi szobában eredeti régi bútorok, faragott szekrény, bölcső, „szamítfiás" asztal, sarokpad, fiszbeli kelengyeládák. Nem hiányzik a pipatórium, csergepánycr, a nőbány arátóemlék, bútorokból ismét díszt sem.

Hangulatával is megragadó a régen sirendszerek mögrajz anyag, diczéri — akárcsak a többi — Ezzda Lilenda rendőrőrkollektíváját. Külön emlékezet érdemelnek Szegő Szécsi Lorentének, a múzeumigazgatóság tervképeinek nagyméretű, művészi felvételei, az állatvilágot bemutató tárlok háttereiben: erdei és vízparti részletek.

Károkatonu Jutasról

a hegyi szil, meg a Bertos barkenye, miben különösnek szemre ír a bálványfa, a lepényfa, a bukréfafa...

Tudományos ismeretterjesztés

A fejezés hűkérsein a kuparosok direc, a sárga tavasz, liérem és egy-két más erdeti virág csupán ízelítő a vadvirágos Bakonyból. Ugyanitt csak jelzi a hegység rendkívül változatos növényvilágát a rovartár. Pazar szepek a lepkegyűjtemények. Kétméteres boglárfélét ötös pávaszemen ül sárga citromlepkéig dalonatív elrendezésben.

Elsőrendű tudományos ismeretterjesztő a kiállítás. E jellegét erősíti a geológiai gyűjtemény. Tengeri üledékek a Bakonyból, megkövesedett [illegible]

jelent kínálkozott a volt apátsági épület, de talán a legnyomósabb érv Zirc mellett, hogy a tulajdonképpeni Bakonynak ez a központja.

Nagy az idegenforgalma, kiemelt, városiasodó település, az arboretum jó kutatási területet biztosít a múzeumnak.

A rovargyűjteény már költözik

A több éves harc a múzeumért végre kézzelfogható eredményt tud felmutatni. Július első napjaiban a gyűjteény egy része a már rendelkezésre álló két helyiségbe költözik ki. Egyelőre csak a rovargyűjtemény kap otthont a zirci múzeumban, a többi fokozatosan megy utána. Következő lépcsőfok a tihanyi múzeum geológiai gyűjteménye lesz. Csak hely-ség legyen.

Mert ez a legnagyobb probléma. Bonyolult lakáscserékkel szabadulá tehető meg az elengedhetetlenül szükséges 5—6 további helyiség, s akkor, talán 1972 nyár 1-től, önállóan gazdálkodó múzeummá válhat a Zirci Természettudományi Múzeum, a Budapesti Természettudományi Múzeum után a második ilyen jellegű intézmény az országban.

A zirci szakmúzeum a jövőben szerint a természetben található, múzeumi megőrzésre érdemes és alkalmas természeti tárgyakat gyűjti majd, tudományos feldolgozásra alkalmassá teszi azokat, gondoskodni fog tudományos közleményekről, a tudományos feldolgozásra előkészített, illetve tudományosan feldolgozott anyag megőrzéséről, valamint állandó és időszaki kiállításokat rendez.

A közigazgatási határokon túl

A múzeum nem igazodik közigazgatási határokhoz. Gyűjtési területe a tág értelemben vett Bakony hegyvidéken is túl nyúlt. A tudományos munka érdekében szükséges vár a közelebbi és távolabbi területeken előforduló élőlények, kövületek, növények és állatok gyűjtésére is. Az északi-dunántúli megyékben infiltrálódik a természettudományi gyűjteemény, a működési és gyűjtőköre természetes bővülésekor elsőnek szokta a területekre gondol a zirci múzeum, ha egyelőre csak a Bakony előtörlegával tud is csak foglalkozni. Miheltt a személyi viszonyok megengedik, folyamat megfelelően szerepelhet tervszerű munkában a geológia, gyűjtés és tudományos munka is.

A tervezett publikációs tevékenységben kiemelkedő helyet foglal el egy önálló természettudományi folyóirat indítása a Veszprém megyei Múzeumi Igazgatóság kiadásában és a zirci múzeum szerkesztésében. A folyóirat (Acta Bakonyensis, Acta Rerum Naturalium Balatonyensis) a múzeum kutatói körének megfelelően a Bakonyra vonatkozó állattani, növénytani, természetföldrajzi, őslénytani, kőzettani és földtani témájú cikkeket, tanulmányokat közöl.

Ismeretterjesztés, népművelés

A zirci múzeum az ismeretterjesztő-népművelés [illegible] ja volt eddig a zirci múzeumnak — a jelenlegi kiállítá-

évtizeden keresztül. A Balaton tanulmányozásának páratlan sikere az, hogy milyen eredményes lehet egy adott tájnak sokirányú, de egységes szemléletű tudományos kutatása, jó példaként buzdított arra, hogy elhatározás szülessen a századforduló táján megkezdett, Veszprém megyére is kiterjedően végzett munka folytatására.

Így született meg „A Bakony természeti képe" c. tudományos kutatóprogram. Szervezésre a veszprémi Bakonyi Múzeum vállalkozott. Dr. Papp Jenő természettudományos muzeológus 1962 elején részletes tervet készített, mely a Bakonyra vonatkozó valamennyi az idő tájt folyó természettudományi kutatást igyekezett közös keretbe foglalni. A kezdeményezés országos visszhangot keltett. A program indítására szolgáló, 1962. október 9-én Veszprémben tartott értekezleten 43 kutató jelent meg. A rendezvényen egyrészt ismertették „A Bakony természeti képe" program tanulmányozási tervét, másrészt megbeszélték mindazokat a problémákat, melyek a résztvevő kutatókban felmerültek a terv elgondolásaival kapcsolatban.

Az 1963. október 18-án megtartott második értekezleten már a végzett munka első eredményeiről is beszámolhattak. A Bakony-kutatók második értekezlete azért is érdemel külön említést, mert ott hangzott el Baski Sándornak, a megyei tanács elnökhelyettesének kezdeményező javaslata, természettudományi múzeum létesítésére Zircen, a volt apátsági épületben.

„A Bakony természeti képe" program első évei a kutatások megszervezésével és elindításával alapul szolgáltak a tudományos munka elmélyítéséhez és – egyes területeken – kiszélesítéséhez is. Tudományos körökben ismert és elismert lett a Bakony-kutatás.

1969-ben készült el „A zirci természettudományi múzeum létesítési terve", mely körvonalazta a múzeum szervezésével és létrehozásával kapcsolatos feladatokat. A terv szellemében elkezdett gyakorlati szervezőmunka eredményeképpen a nagyközségi tanács és pártbizottság segítségével 1970-ben sikerült a volt apátsági épületben néhány helyiséget biztosítani a múzeum részére. Így kezdetét vehette a természettudományi gyűjteményeknek a veszprémi Bakonyi Múzeumból, a Tihanyi Múzeumból és a keszthelyi Balatoni Múzeumból Zircre szállításának folyamata.

Tudományos munka

„A Bakony természeti képe" program keretében folyó tudományos tevékenység szervezetileg két főrészre osztható. A Bakonyi Természettudományi Múzeum szakemberei munkaköri feladatként középtávú és éves tervek alapján végzik kutatásaikat. A Bakony-kutató csoport tagjai a múzeum által szervezett program keretében, túlnyomórészt társadalmi munkában fáradoznak a hegység természeti képének feltárásán. Vizsgált témáikat elsősorban egyéni érdeklődési körük szabja meg. A témákat hagyományosan főtémákba soroljuk. A jelenleg művelt főtémák az alábbiak:

A Bakony-kutatás története
A Bakony ősnövényei
A Bakony ősállatvilága
A Bakony földszerkezete
A Bakony természeti földrajza
A Bakony növénytakarója
A Bakony állatvilága
A Bakony természetvédelmi objektumai
A Bakony-kutatás eredményeinek hasznosítása az iskolában

A Bakony-kutatás kezdete óta eltelt 25 év alatt kereken 270 fő szerepelt hivatalosan a programban. Talán helyesebb úgy fogalmazni, hogy ennyien jelezték részvételüket, mert közülük tényleges munkát többen nem végeztek, különböző okok miatt kimaradtak a programból. A résztvevők számának évenkénti alakulását szakterületenkénti megoszlásban táblázat tartalmazza. (Az egyes szakterületek rovatában feltüntetett számok összege nem mindig egyezik meg az összes kutatók rovatában található számmal, mert egyes kutatók több főtémában is tevékenykedtek.) Az induló létszám 59 fő volt. Ez a szám 1964-ben hirtelen 110-re emelkedett, majd a következő évben ugyanilyen hirtelen 72-re esett vissza. A továbbiakban a stabilnak nevezhető kutatólétszám 50 és 70 fő között ingadozott. A legalacsonyabb volt 1969-ben (43 fő), a legmagasabb 1981-ben (74 fő). Az indulásnál a főtémák száma 12 volt, jelenleg 9 főtémát tartunk nyilván. Ennek egyik oka az, hogy több a természeti földrajz keretébe tartozó, de régebben külön szereplő témát célszerűnek láttuk összevonni. Korábban már közreadtuk a kutatásban résztvevők névsorát (TÓTH 1982c). Most felsoroljuk a programba újabban bekapcsolódottak jegyzékét, kiegészítve azt az előző jegyzékből (technikai okok miatt) kimaradtakéval.

A Bakony ősállatvilága: Dosztály Lajos (1987), Erdélyi Emőke (1986–1987), Főzy István (1984–1987), Pálfy József (1986–1987), Vakarcs Gábor (1986–1987). *A Bakony földszerkezete:* Bakó Tamás (1984–

1. táblázat: „A Bakony természeti képe" programban résztvevők számának szakterületenkénti alakulása (1963–1987)

Év	A Bakony-kutatás története	A Bakony ősnövényei	A Bakony ősállat-világa	A Bakony földszerkezete	A Bakony természeti földrajza	A Bakony növény-takarója	A Bakony állat-világa	A Bakony természetvédelmi objektumai	A Bakony-kutatás eredményeinek hasznosítása	Összes kutatók száma
1963	2	1	2	8	12	15	17	3	–	59
1964	3	6	16	28	19	17	25	2	–	110
1965	–	2	2	10	12	15	29	2	–	72
1966	–	2	1	11	11	12	30	2	–	65
1967	–	2	1	7	8	11	24	4	–	53
1968	–	2	1	8	5	10	21	1	–	48
1969	–	1	1	7	3	8	23	1	–	43
1970	–	1	1	6	2	9	27	1	–	45
1971	–	1	–	6	–	10	26	1	–	44
1972	–	1	–	8	–	10	32	1	–	50
1973	–	2	3	3	3	10	34	2	–	56
1974	–	1	5	4	3	10	35	2	–	57
1975	–	1	3	4	2	18	36	2	–	64
1976	–	1	2	3	3	14	46	1	–	70
1977	–	1	3	2	7	11	46	1	–	70
1978	–	1	3	–	2	8	41	1	–	55
1979	–	1	3	–	2	10	44	3	–	60
1980	–	1	4	–	4	9	52	4	–	70
1981	–	1	4	–	4	9	56	3	–	74
1982	–	1	4	2	4	7	54	2	–	72
1983	–	1	4	2	5	6	42	2	–	61
1984	–	1	3	–	5	4	50	1	1	65
1985	–	1	3	–	8	3	46	2	1	61
1986	–	1	4	5	8	3	44	1	1	65
1987	1	1	6	7	6	3	43	1	–	66

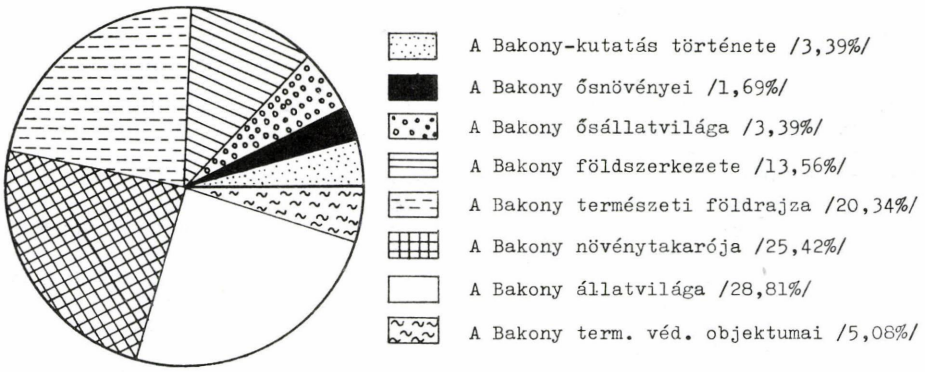

3. ábra: A Bakony-kutatásban résztvevők főtémánkénti megoszlása a program kezdetén

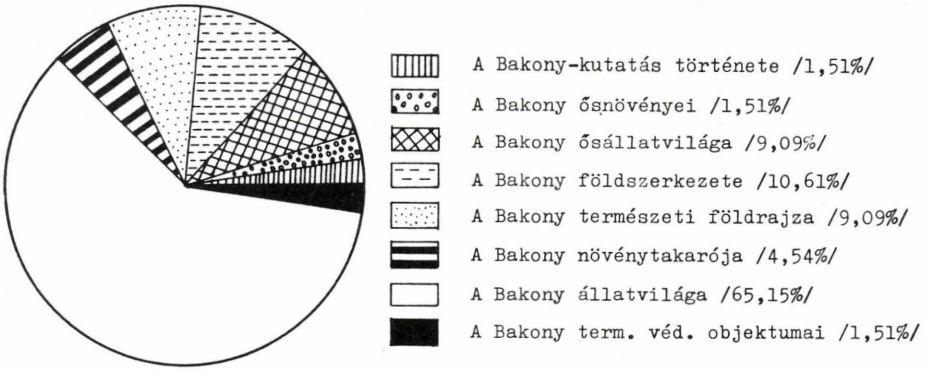

4. ábra: A Bakony-kutatásban résztvevők főtémánkénti aránya az 1987 januári adatok szerint

1987), Böröczky Tamás (1985–1987), dr. Kázmér Miklós (1987), Mozgai Zsolt (1986–1987). *A Bakony természeti földrajza:* Bakó Tamás (1984–1987), Hámos Gábor (1986–1987), Hámos Zoltán (1986–1987), Jakab István (1986–1987), Nagy Tibor (1986–1987), Szászi József (1985), Rieth Margit (1983–1985). *A Bakony állatvilága:* Ábrahám Levente (1983–1987), Bartalos Péter (1984–1985), Czető Zsolt (1984–1987), Kocsy Gábor (1984–1985), Lőrincz Gábor (1983–1984), dr. Merkl Ottó (1984–1987), Moldován Judit (1983–1984), dr. Muskovits József (1987), Rónai Dénes (1983–1985), Sebők Péter (1984–1987), Sipos Imre (1984–1986), Somorjai Gyula (1984–1987), dr. Uherkovich Ákos (1982–1987).

Érdemes egy kicsit elemezni a kutatásban résztvevők főtémánkénti arányának alakulását, összehasonlítani a kezdeti és a jelenlegi állapotot. Utóbbiakat a szemléletesség kedvéért kördiagramon is bemutatom (a jelenlegi állapotot szemléltető diagramon nem tüntettem fel „A Bakony-kutatás eredményeinek hasznosítása az iskolában" c. témát, mivel ez az induláskor nem szerepel, így nincs mivel összehasonlítani). A diagramok részletes elemzésének mellőzésével csupán a szembetűnőbb változásokat említem meg. Az induláshoz képest napjainkra felére csökkent a természeti földrajzzal foglalkozó Bakony-kutatók száma. A legfeltűnőbb a visszaesés (25%-ról 5%-ra) a botanikus munkacsoport létszámában. Már kezdetben is a legnagyobb számban vettek részt a programban a zoológus kutatók. Itt tapasztalható egyúttal a legnagyobb növekedés is (28%-ról 65%-ra). Az kétségtelen, hogy ennek arányában a legtöbb eredményt is a hegység állatvilágának feltárásában értük el. Ennek ellenére sok állatcsoport kutatására ma sincs szakemberünk. A kutatók szakterületenkénti aránya nem azt jelenti, hogy a zoológusok sokan vannak. A tényből inkább az a következtetés adódik, hogy kitartó szervezőmunkával a többi szakterülettel foglalkozók arányát kell javítani.

Tudományos együttműködés

A Bakonyi Természettudományi Múzeum fennállásának 15 évében vidéki viszonylatban jelentősnek ítélhető hazai tudományos együttműködést épített ki. Ennek formáit a rangsorolás mellőzésével, csak vázlatosan ismertetjük. Az együttműködés legkézenfekvőbb módja szakmai felügyeleti szervünk, a Természettudományi Múzeum munkájában való részvétel, mely többnyire különböző gyűjtemények feldolgozásában nyilvánul meg. A Bakony-kutatás szempontjából kiemelkedő fontosságúnak nevezhető az MTA Veszprémi Akadémiai Bizottság (VEAB) életrehívása, melynek programjába jól beleillenek „A Bakony természeti képe" keretében folyó kutatások. A VEAB ezért tevékenységünket eddig nem csak erkölcsileg, hanem szerény mértékben anyagilag is támogatta. Munkatársaink szerepet kapnak a VEAB különböző szakbizottságaiban és munkabizottságaiban.

„A Bakony természeti képe" program nem csak példaként és mintaként szolgált vidéki múzeumok hasonló programjainak megszervezéséhez, hanem muzeológusaink tevékenyen is részt vesznek e programokban („A Mátra és Cserhát természeti képe", „A Mecsek és környéke természeti képe", „Az Alpokalja természeti képe"). A hasonló kutatóprogramok közül jelentőségét tekintve meg kell még említeni a Tiszakutatásban való részvételt a szegedi József Attila Tudományegyetemhez, a debreceni Kossuth Lajos Tudományegyetem Ökológiai Tanszékéhez, a Magyar Madártani Egyesülethez stb. kapcsolódó kutatáso-

kat. Munkánkra igényt tart az Országos Környezet- és Természetvédelmi Hivatal is. Az OKTH Középdunántúli Felügyelősége megbízásából több éven keresztül végeztünk vizsgálatokat a Tihanyi Tájvédelmi Körzet, a fenyőfői ősfenyves és a létesítendő Magas-Bakonyi Tájvédelmi Körzet területén.

Viszonylag kevesebb lehetőségünk volt az eddigiek során külföldi tudományos együttműködés kialakítására. Hivatalos együttműködési megállapodás megkötésére csak az NDK-beli Gotha természetrajzi múzeumával (Museum der Natur, Gotha) került sor. Korábban jó kapcsolatunk volt a csehszlovákiai Bártfa (Bardejov) természetrajzi múzeumával is. Munkatársaink természetesen folyamatosan építenek ki külföldi specialistákkal szakmai kapcsolatokat. Külföldi kapcsolataink közül jelenleg a legeredményesebb és egyben múzeumunk számára a legtöbb haszonnal járó forma a kiadványcsere, mert ezen keresztül jutunk hozzá nagyon sok olyan külföldi folyóirathoz, melyet egyébként anyagiak hiányában nem tudnánk beszerezni. Jelenlegi 147 külföldi cserepartnerünk országokra bontva az alábbiak szerint oszlik meg: Német Szövetségi Köztársaság (22), Csehszlovákia (18), Német Demokratikus Köztársaság és Amerikai Egyesült Államok (13–13), Anglia és Lengyelország (10–10), Olaszország (9), Finnország (8), Jugoszlávia és Svájc (7–7), Franciaország, Románia és Spanyolország (6–6), Belgium és Hollandia (4–4), Dánia (3), Anglia, Portugália, Svédország és Szovjetunió (2–2), Bulgária, Görögország, Irak, Japán és Norvégia (1–1).

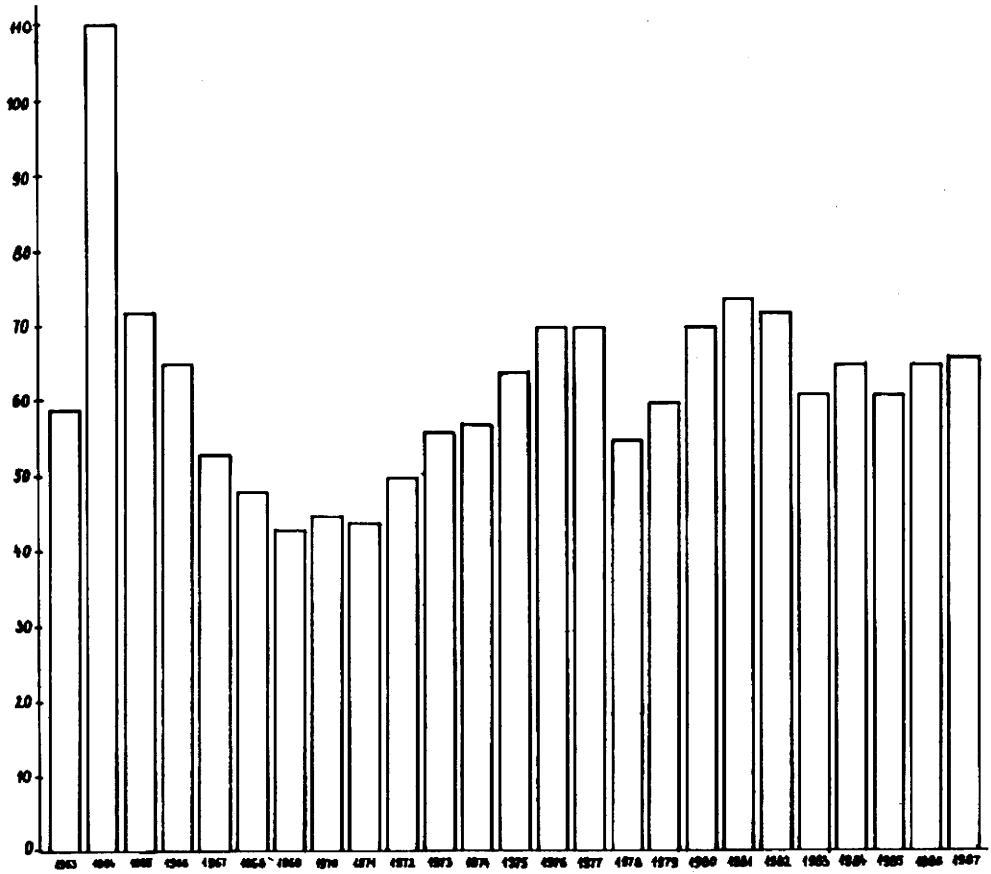

5. ábra: „A Bakony természeti képe" programban résztvevők számának évenkénti alakulása 1963–1987 között

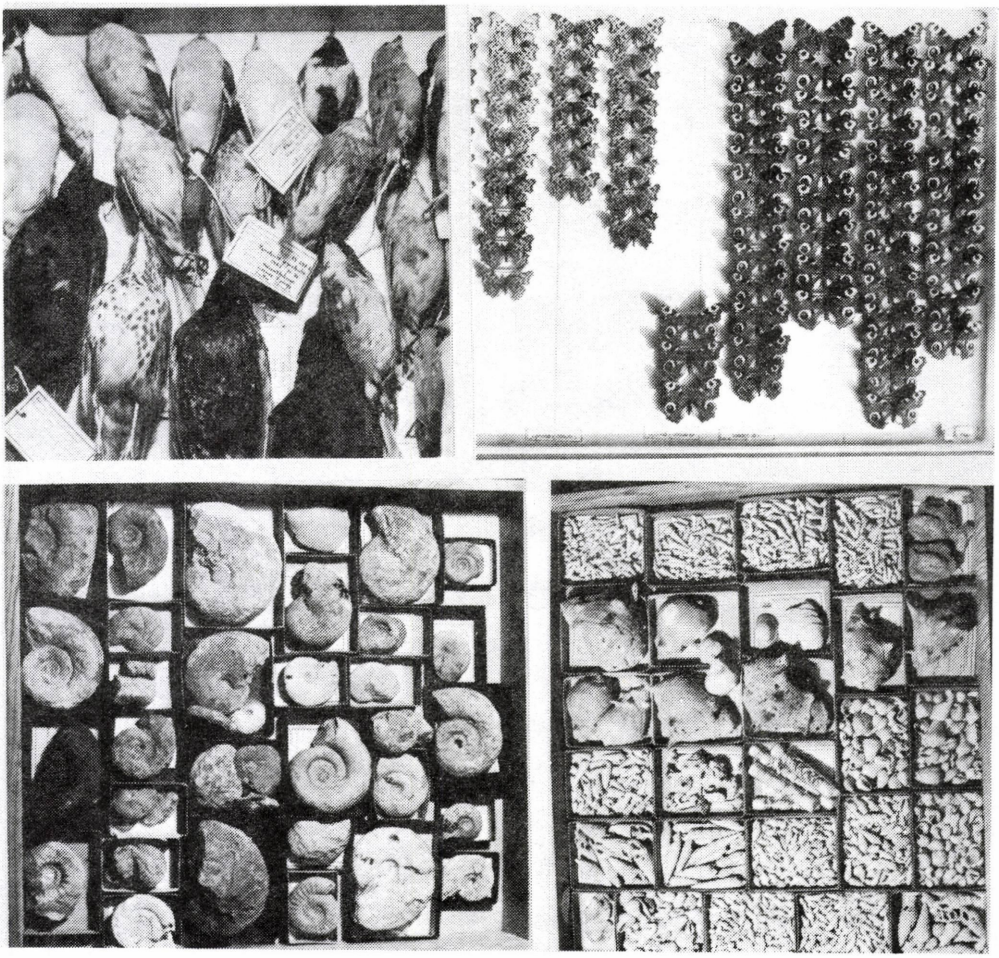

6. ábra: Képek a Bakonyi Természettudományi Múzeum gyűjteményéből (bőrbe tömött madarak, lepke-gyűjtemény, őslénytani anyag)

A Bakonyi Természettudományi Múzeum gyűjteményei

A Bakonyi Természettudományi Múzeum, mint tájmúzeum gyűjtőterülete az alapítás idején még a keszthelyi járást is magában foglaló (időközben azonban Zala megyéhez csatolt) Veszprém megyére terjedt ki. A megye területe nagyjából egybeesett a természetföldrajzi értelemben vett Bakony hegység területével. A múzeum gyűjtőterületéül (egyetértve a felettes szervek állásfoglalásával is) kezdettől fogva a Bakony hegységet tekintettük. A múzeum fő feladata ezért a Bakony természeti képének kutatása. Erről a területről állítjuk össze törzsanyagunkat is. Ez az alapelv természetesen nem zárja ki annak lehetőségét, hogy munkatársaink érdeklődési körüknek megfelelően kutatásokat végezzenek hazánk más tájegységein, illetőleg külföldön. Figyelembevéve intézményünk szűkös alapterületét, a raktárak hiányát és a terjeszkedés belátható időn belüli kilátástalanságát, egyenlőre a bakonyi törzsanyag megnyugtató módon történő elhelyezését sem tudjuk megoldani. Amíg a feltételek javulása nem következik be, addig a jelenlegi alapelven aligha érdemes változtatni. A Bakonyi Természettudományi Múzeum gyűjteményei ma már előkelő helyet foglalnak el a hazai vidéki természettudományi gyűjtemények sorában. Az egyes gyűjtemények 1986. évi számadatairól TÓTH (1985) összeállításából tájékozódhatunk.

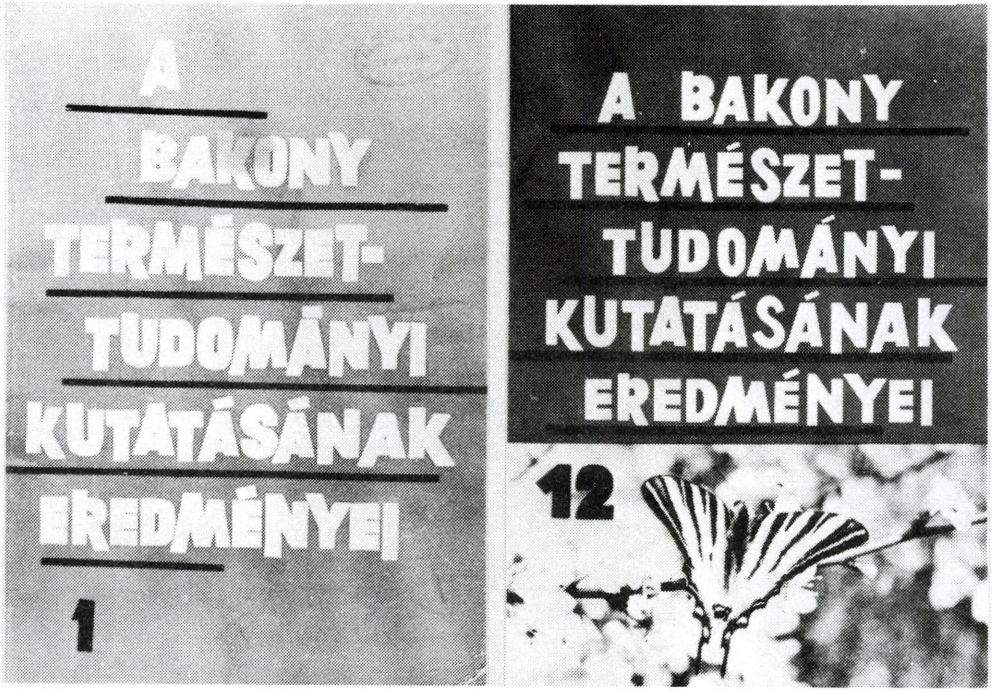

7. ábra: A Bakonyi Természettudományi Múzeum kiadványai, I.

A Bakonyi Természettudományi Múzeum kiadványai

A kutatások beindításakor a program elé kitűzött célok között fő helyen szerepelt „A Bakony természeti képe" c. több kötetes, tudományos szemléletű könyv megírása. Az évek múlásával egyre világosabbá vált, hogy a tervezett könyv megírására belátható időn belül nem kerülhet sor. Ezért célszerű a kutatások részeredményeit menet közben folyamatosan megjelentetni. A publikálásra kezdettől fogva rendelkezésre álltak A Veszprém Megyei Múzeumok Közleményeinek évente megjelenő kötetei. Az egyre szaporodó dolgozatok miatt később felvetődött a nagyobb volumenű publikációs lehetőség keresése. Erre megoldásnak látszott az, hogy 3–4 évenként csak természettudományi dolgozatokat tartalmazó évkönyvet kell összeállítani. Az elgondolás eredményeképpen jelent meg 1969-ben (de 1968-as évszámmal) az első természettudományos szakkötet, A Veszprém Megyei Múzeumok Közleményeinek 7. kötete. A következő (és egyben utolsó) ilyen szakkötet (A Veszprém Megyei Múzeumok Közleményei 12–1973) 1973-ban hagyta el a nyomdát. Vezetői szemléletváltozás miatt ekkor olyan döntés született, hogy a továbbiakban évente jelenjenek meg természettudományi és humán dolgozatok is, de külön kötetbe kötve. Erre anyagi okok miatt csak 5 évi szünet után 1978-ban került sor. Ettől kezdve 4 éven át, 1981-ig folyamatosan tudtuk kiadni a természettudományi cikkeket, ezzel nagyrészt sikerült felszámolni az elmaradást, vagyis a korábbi években összegyűlt cikkek zömét megjelentettük.

A Bakony-kutatás eredményeinek közreadásában A Veszprém Megyei Múzeumok Közleményei mellett jelentős szerepet tölt be „A Bakony természettudományi kutatásának eredményei" sorozat, melynek füzetei a Bakony-kutatás egyes részterületein elért eredményeket monografikusan ismertetik. A sorozat első füzete (Dr. Fekete Gábor: A Bakony növénytakarója) 1964-ben jelent meg, ezt napjainkig 16 szám követte. A füzetek közül jelentőségük miatt kiemelhetők a bibliográfiák, melyek egy-egy szakterület bakonyi vonatkozású szakirodalmát gyűjtik csokorba és bocsátják a Bakony-kutatók rendelkezésére.

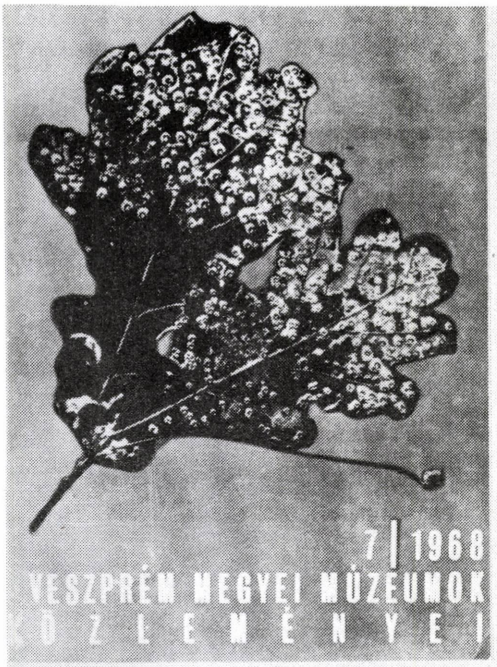

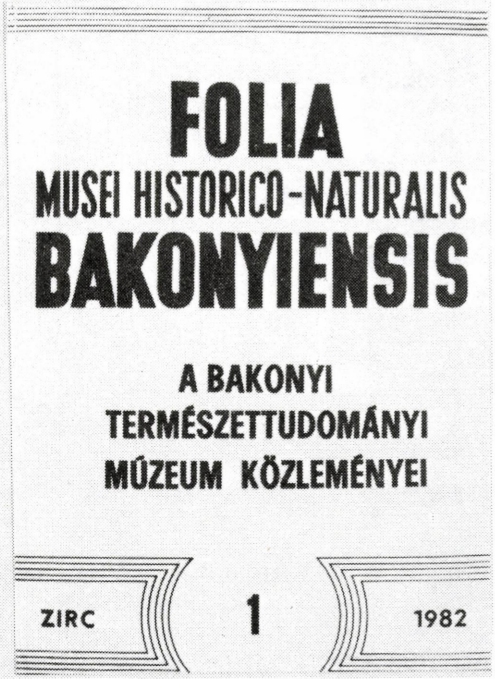

8. ábra: A Bakonyi Természettudományi Múzeum kiadványai, II.

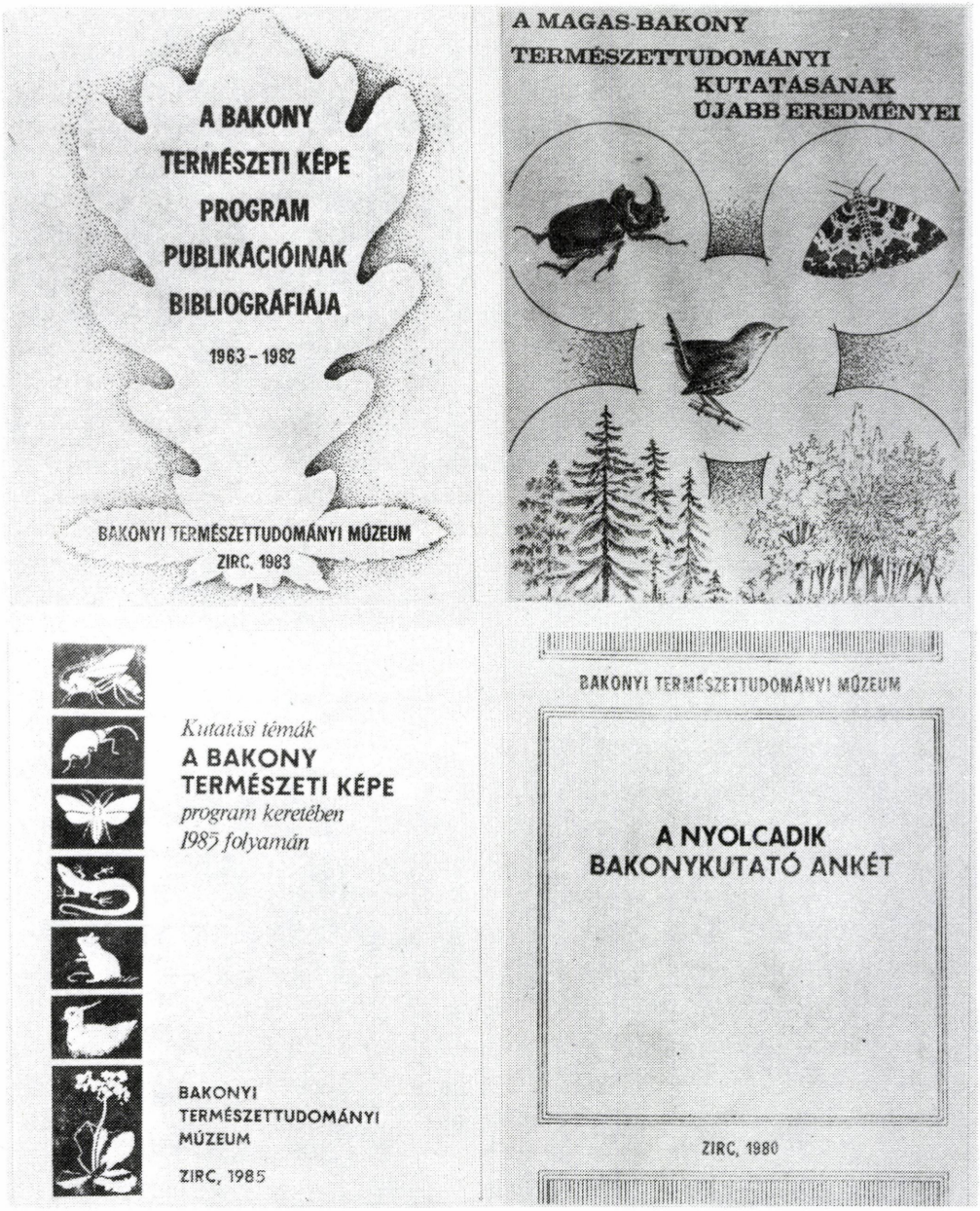

9. ábra: A Bakonyi Természettudományi Múzeum kiadványai, III.

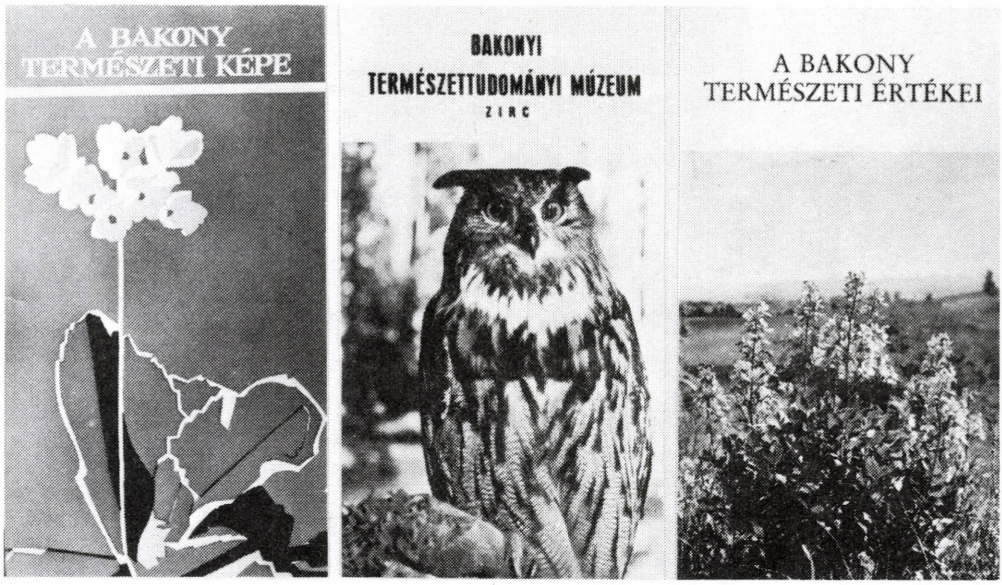

10. ábra: A Bakonyi Természettudományi Múzeum kiadványai, IV.

Már a Bakony-kutatás kezdetén felvetődött, hogy a program („A Bakony természettudományi kutatásának eredményei" sorozat mellett) megérdemelne egy önálló évkönyvjellegű folyóiratot. Dr. Papp Jenő „A zirci természettudományi múzeum létesítési terve" címen összeállított anyagában „Acta Bakonyiensis" néven szerepel a kiadvány. A Veszprém Megyei Tanács 1981-ben hozzájárult az önálló kiadvány megjelentetéséhez, így annak első kötete „Folia Musei Historico-naturalis Bakonyiensis" (A Bakonyi Természettudományi Múzeum Közleményei) címmel 1982-ben, a Bakonyi Természettudományi Múzeum fennállásának tizedik évében látott napvilágot. A kiadvány alkalmazkodva a hazai és a külföldi természettudományos folyóiratokhoz B/5-ös formátumot kapott. A kiadványnak még egy számát (2–1983) sikerült megjelentetni 1984 elején. Utána anyagi nehézségek miatt hosszabb szünet következett és csak külső támogatások összegyűjtésével, az egyszerűbb és olcsóbb rotaprint eljárással készítve, 1987 elején jött ki a nyomdából a harmadik (3–1984) szám. Ekkor már teljesen szerkesztve, nyomdába adásra várt a negyedik (4–1985) és szerkesztés alatt állt az ötödik (5–1986), valamint a jelen hatodik (6–1987) kötet.

A Bakonyi Természettudományi Múzeum vidéki viszonylatban jelentős publikációs tevékenységet fejt ki. „A Bakony természeti képe" program születése óta eltelt 25 év alatt 370 csak a Bakonnyal foglalkozó dolgozat, illetőleg tanulmány készült el. Ezek közül az 1982-ig megjelenteket egy külön kis bibliográfia (TÓTH 1983) tartalmazza. Múzeumunk a már ismertetetteken kívül, főleg az utóbbi 10 évben sokféle (sajnos csak rotaprint eljárással készült) kiadványt jelentetett meg. Ezek közül a legjelentősebb a Zirc fennállásának 800 éves jubileuma tiszteletére „A Magas-Bakony természettudományi kutatásának eredményei" címmel 1982-ben rendezett tudományos ülés előadásainak anyagából, azonos címmel összeállított kötet. Ugyancsak jelentősek a Bakony-kutató ankétok előadásainak anyagát közreadó füzetek, gyűjtemény-katalógusok, a Bakony-kutatásban résztvevők jegyzékét, témáikat és végzett munkájukat évenként ismertető füzetek stb. Kiadványaink között megtalálhatók a múzeumlátogatók részére eladásra készült ismeretterjesztő könyvecskék, valamint a madárvédelmi ankétok anyagát tartalmazó füzetek is.

Közművelődési munka

Múzeumunk sokrétű közművelődési tevékenységének a legjelentősebb és leglátványosabb részét természetszerűleg az állandó kiállítás képezi. Széleskörű közművelődési munkánkról csak vázlatos áttekintést adunk. Már a múzeum megalakulása idején, az 1970-es évek elején elkezdtük a szakköri munka szervezését. Az első hivatalosan működő szakkör a „Bakony-kutató kör" a helyi gimnázium biológia iránt érdek-

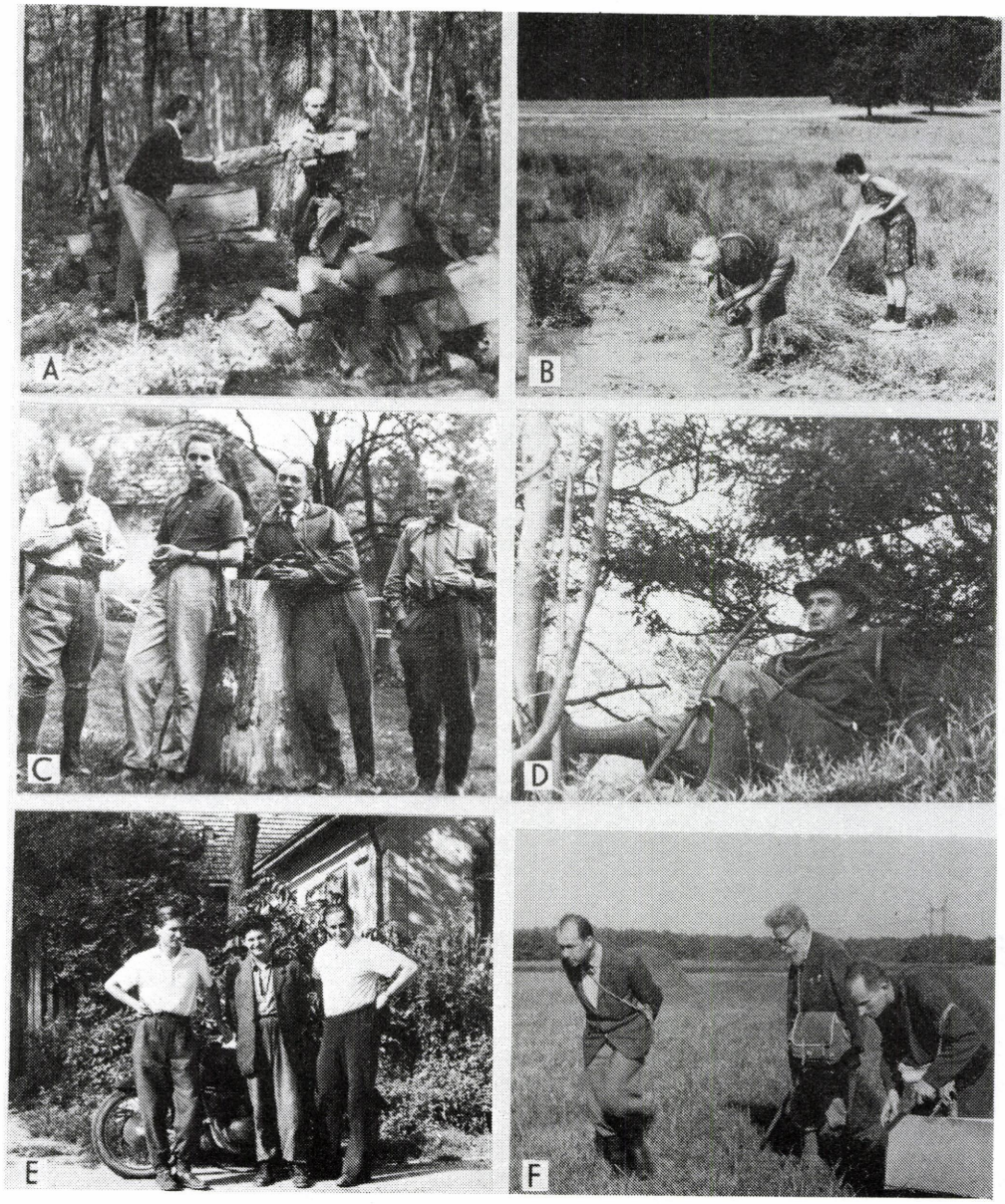

11. ábra: Képek a Bakony-kutatás történetéből. A: Papp Jenő és Janisch Miklós, B: Kohl Erzsébet (középen), C: Szabó István, Mészáros Ferenc, Papp Jenő, Topál György, D: Majer Antal, E: Farkas Henrik, Fekete Gábor, Jakucs Pál, F: Tallós Pál, Boros Ádám, Szabó László

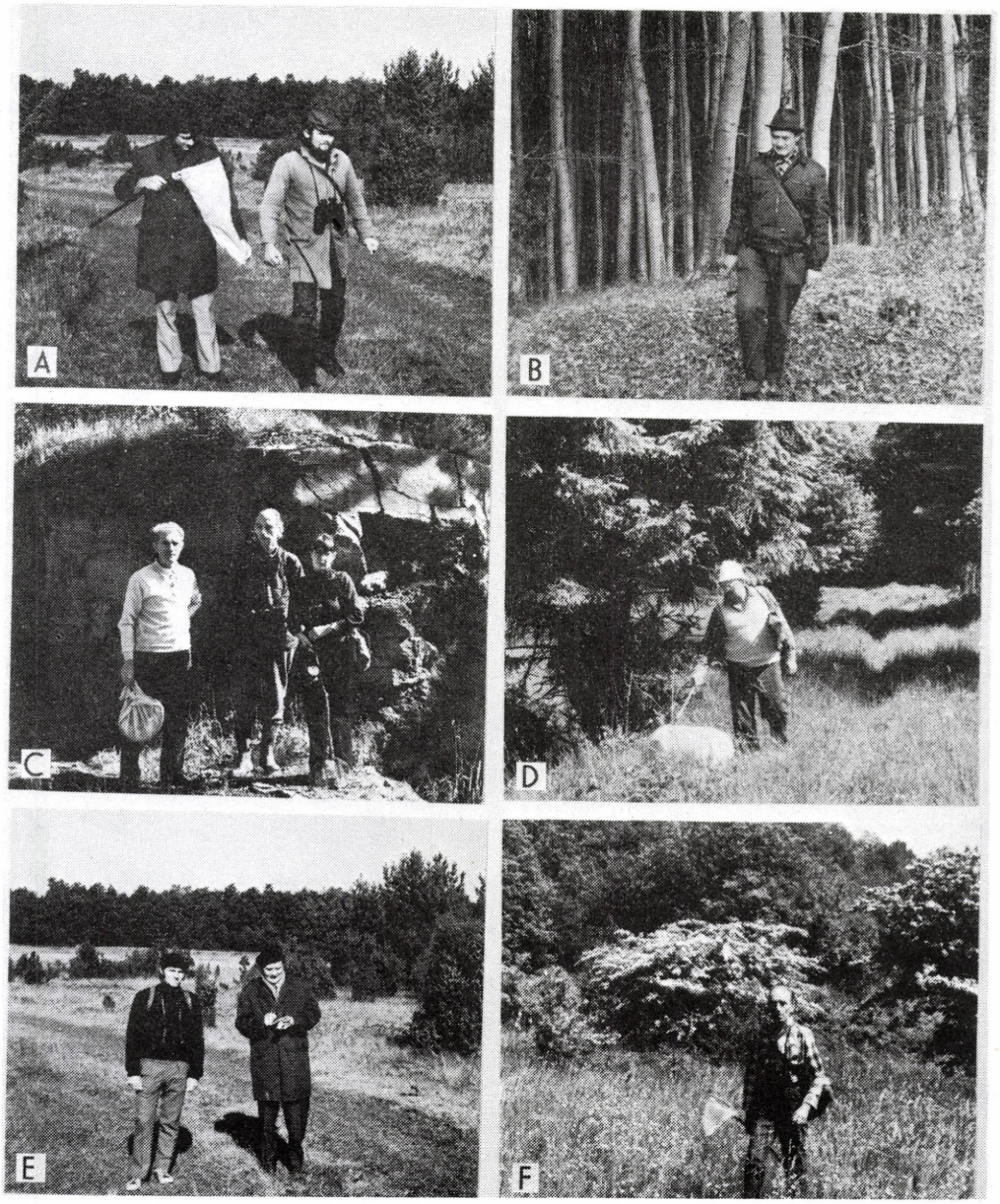

12. ábra: Képek a Bakony-kutatás történetéből. A: Zombori Lajos, Máj Ferenc, B: Tóth László, C: Tóth Sándor, Marián Miklós, Marián Orsolya, D: Podlussány Attila, E: Bankovics Attila, Keve András, F: Marián Miklós

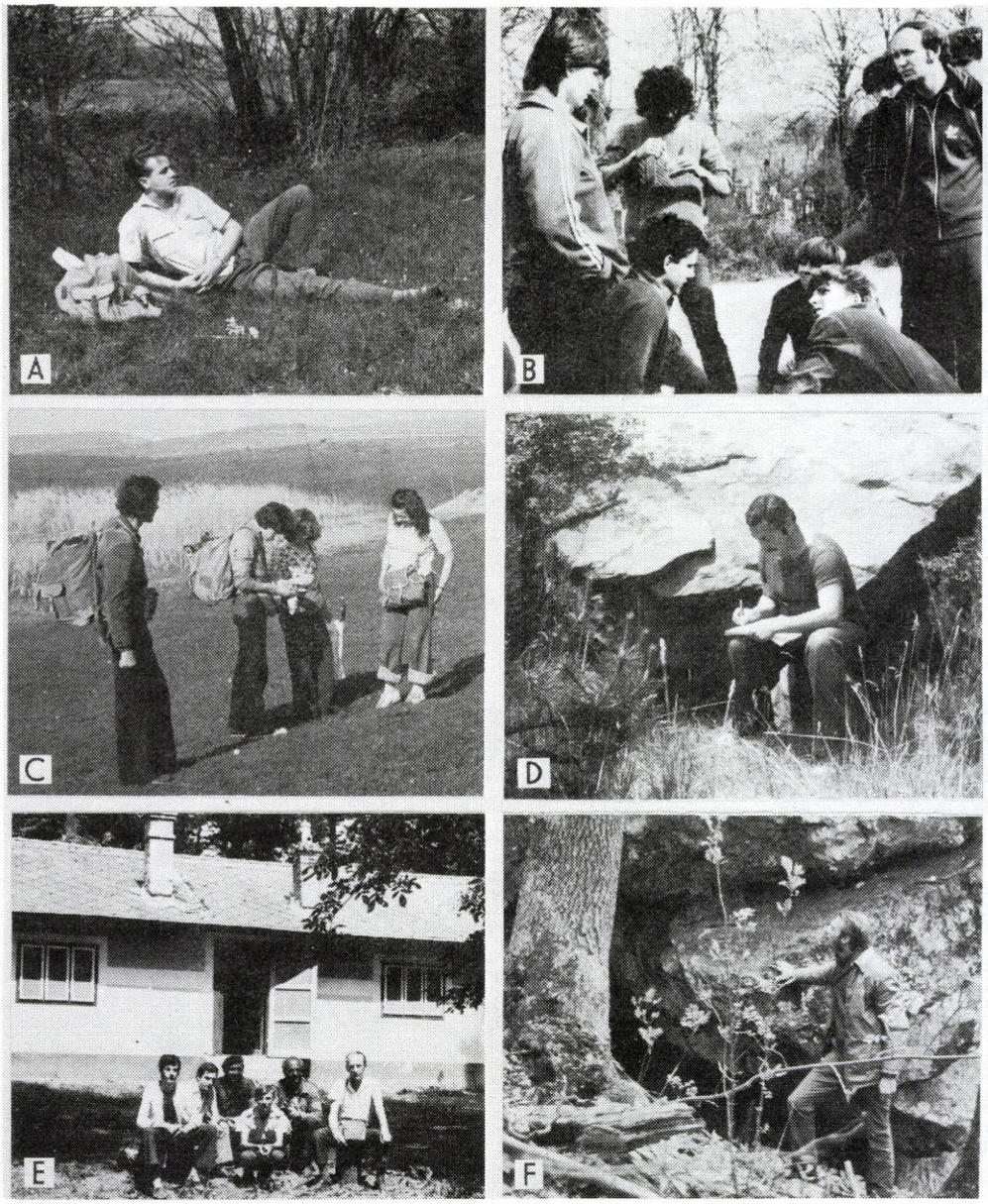

13. ábra: Képek a Bakony-kutatás történetéből. A: Dietzel Gyula, B: Veress Márton (jobb oldalon), C: Szvezsényi László, Szitta Tamás, Szurgyi Zsuzsa, Kasper Ágota, D: Mihály Sándor, E: a Bordán István Rovartani Szakkör tagjai Hétházpusztán, F: Eszterhás István

14. ábra: Képek a Bakony-kutatás történetéből. A: Szabó István, B: Bakony-kutatók a fenyőfői ősfenyvesben, C: A Bakony-kutató Kör tagjai a Som-hegyen, D: Podlussány Lajos (baloldalt), Rozner István (jobboldalon alul), E: Ilosvay György, Szitta Tamás, F: Barta Zoltán, Galambos István, Szurgyi Zsolt

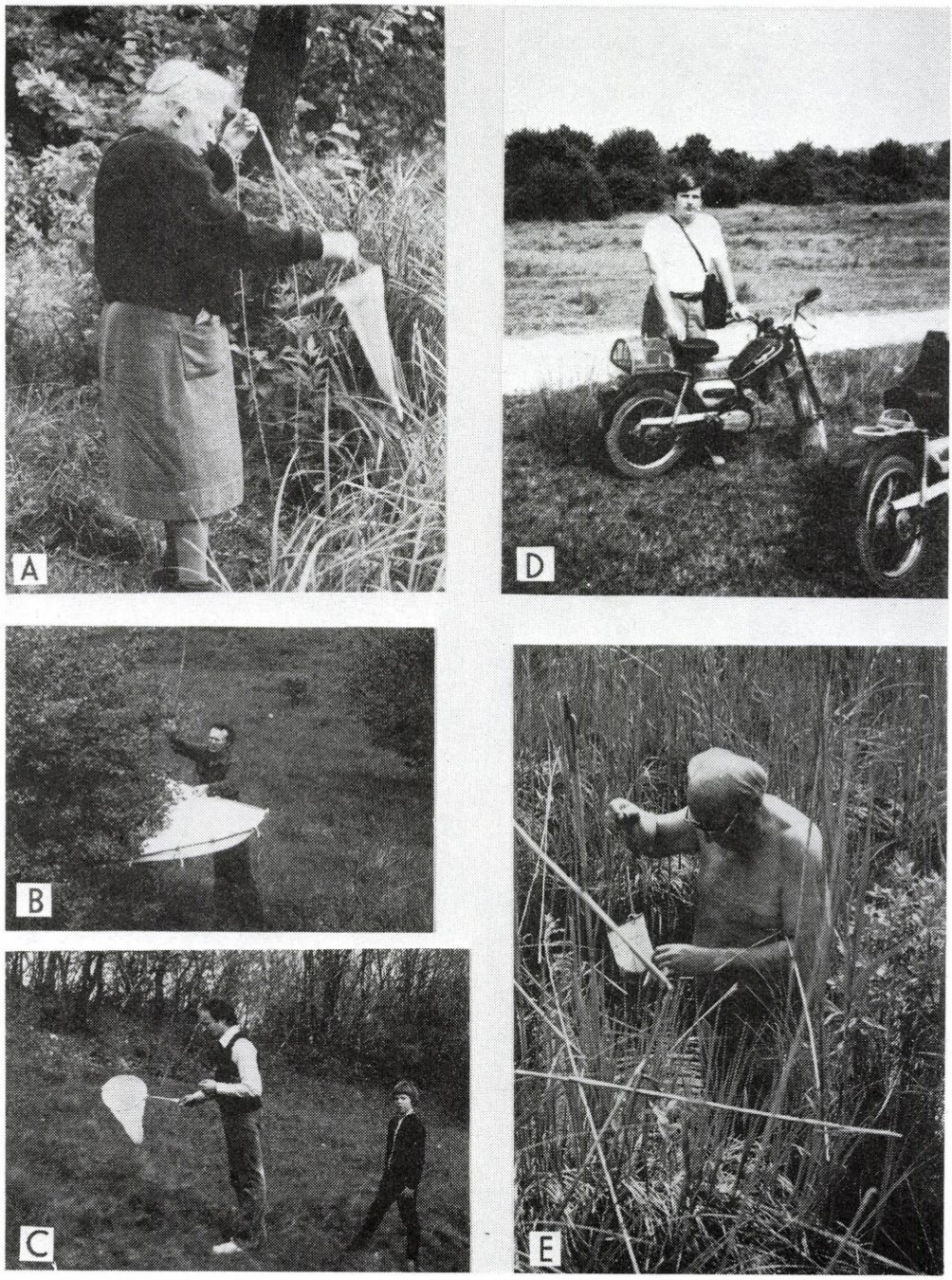

15. ábra: Képek a Bakony-kutatás történetéből. A: Kohl Erzsébet, B: Medvegy Mihály, C: Fazekas Imre, D: Bali József, E: Uherkovich Gábor

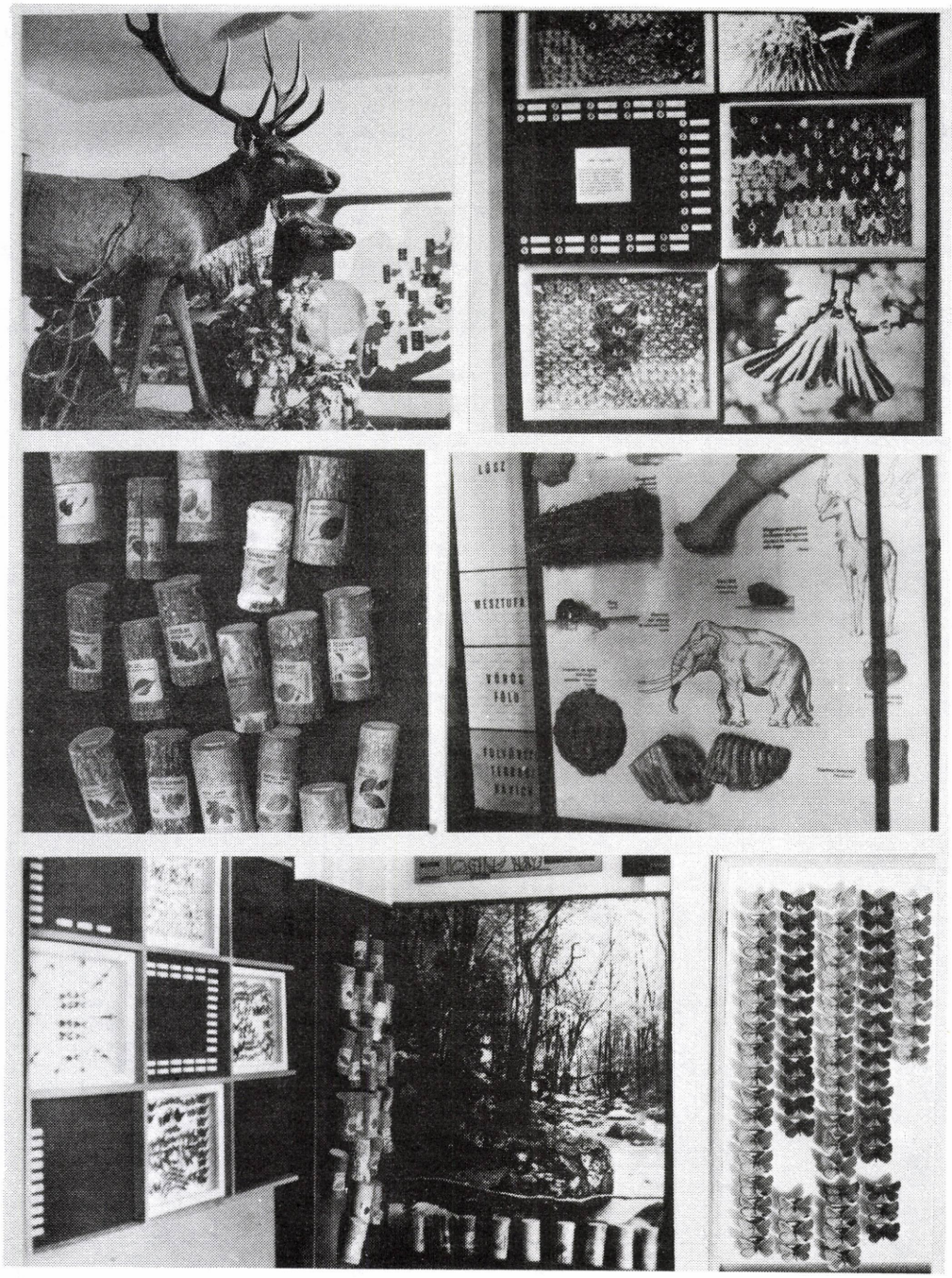

16. ábra: Képek a Bakonyi Természettudományi Múzeum állandó kiállításából

lődő tanulóiból alakult. Jelenlegi szakköreink „Búvár-klub" néven működnek és főleg általános iskolai tanulókat tömörítenek magukba. Múzeumunk régóta patronálja a várpalotai Bordán István Rovartani Szakkör munkáját. Munkatársaink szívesen kimennek iskolákba, hogy ott szakköri foglalkozásokat megtartsanak, de arra is volt már példa, hogy vidéki szakkör tagjai jöttek be intézményünkbe, ahol a múzeumunkban rendelkezésre álló technikai eszközök és gyűjtemények segítségével tartottunk foglalkozást. Ez utóbbihoz közel áll a gimnáziumi fakultációs órák megtartása. „A Bakony madárvilágának szervezett védelme" program keretében, a Megyei Úttörő Elnökséggel és a Megyei Művelődési Osztállyal közösen, 1976-tól kezdve évente hirdettünk meg pályázatot az általános iskolák részére. A végzett munkát a beérkezett pályamunkák elbírálása alapján, madárvédelmi ankéton értékeltük. Közművelődési munkánk évről évre ismétlődő tevékenységi formája a természettudományi honismereti tábor, melyen főleg a környezet- és természetvédelem iránt érdeklődő középiskolai tanulók részére biztosítunk sokrétű programot. Munkatársaink megszokott nyári elfoglaltságát képezik az egyéb táborokon (részben szervezőként, részben foglalkozásvezetőként) való részvétel is.

Elsősorban a múzeumban folyó munkával, illetőleg a Bakony természeti képével kapcsolatban sok rövidebb-hosszabb ismeretterjesztő cikket írnak munkatársaink. Ezek zöme a megyei napilapban jelenik meg, de ezen kívül dolgozunk pl. a Búvár és az Élet és Tudomány részére is. A legrendszeresebb közművelődési munkánk nagyrészt a TIT keretében, de részben attól függetlenül is folyó ismeretterjesztés. A munkatársaink által az utóbbi 10 évben megtartott ismeretterjesztő előadások számának évenkénti alakulását az alábbi kis táblázat mutatja:

Év	1977	1978	1979	1980	1981	1982	1983	1984	1985	1986
Előadás	49	50	60	45	152	129	129	95	104	72

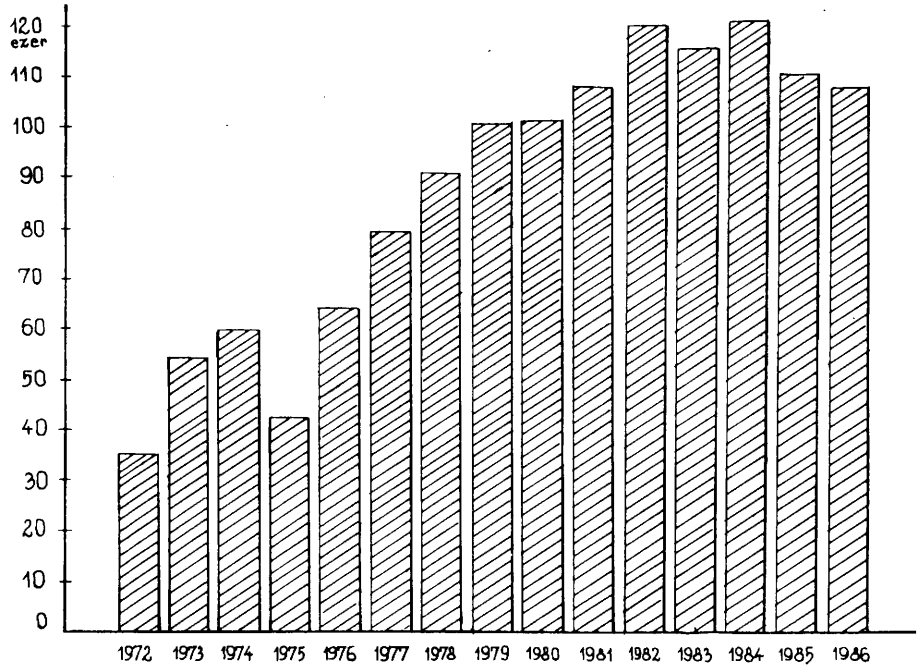

17. ábra: A Bakonyi Természettudományi Múzeum állandó kiállítását felkereső látogatók számának alakulása 1972–1986 között

Az előadások viszonylag magas száma részben a szervezésnek köszönhető. Múzeumunk ugyanis évente készít és terjeszt egy témaajánlást, mellyel előadásainkat propagáljuk.

Közművelődési tevékenységünk szerves részét képezi a baráti köri munka. Korábban A Veszprém Megyei Múzeumok Baráti Köre természettudományi szakcsoportjaként működtünk, 1987-ben szerveztük meg önálló egyesületünket a Bakonyi Természettudományi Múzeum Baráti Köre néven. Ezzel is szélesíteni kívánjuk a múzeumunk köré tömörülő, a természetet szerető, intézményünk munkáját erkölcsileg és anyagilag is támogatni hajlandó emberek, üzemek, vállalatok, intézmények körét.

A Magas-Bakonyként is emlegetett Északi-Bakony központi részén, az erdős hegyekkel koszorúzott Zirci-medencének vonzó célpontja a Bakony „fővárosa". A 800 éves múltra visszatekintő település egyre nagyobb népszerűségnek örvend a kirándulók körében. A város idegenforgalma óvatos becslések szerint is legalább négyszeresére növekedett az utóbbi 10–15 évben. Zirc egyik előnye, hogy a fő idegenforgalmi vonzerejét képező műemlék templom, a Reguly Antal Műemlékkönyvtár, a helytörténeti kiállítás, a képgyűjtemény, a Bakonyi Természettudományi Múzeum és a messze földön híres arborétum egymáshoz közel található és egész napos programot biztosít. Akiknek több az idejük, azok Zirc környékén bőven találnak kirándulási, túrázási, táborozási lehetőséget.

Mint arról az előzőekben már szó esett, a Bakonyi Természettudományi Múzeum első állandó kiállítása még vegyes volt, hiszen tartalmazta a Reguly Antal Múzeumtól örökölt helytörténeti, illetőleg néprajzi anyag egy részét is. Ezt a kiállítást hat éven keresztül láthatták az érdeklődők. Csak 1978-ban, az óvodának az épületből való kiköltözése és a volt apáti lakosztály birtokbavétele után rendeztük meg a Bakony természeti képét bemutató, tiszta természettudományi profilú és kisebb módosításoktól eltekintve ma is eredeti formájában látható állandó kiállításunkat.

A település felsorolt idegenforgalmi nevezetességeinek sorában látogatószám tekintetében az első helyet foglalja el a Bakonyi Természettudományi Múzeum. A múzeum állandó kiállítását felkereső látogatók száma az 1970-es évek elejétől (egy 1975-ös jelentősebb és 1983-as kisebb csökkenést leszámítva) fokozatosan növekedett 1984-ig, amikor kicsivel meghaladta a 120 ezer főt. Azóta sajnos csökken a látogatószám, de még 1986-ban is 100 ezer fölött volt, ami ebből a szempontból országosan is előkelő helyet biztosít az intézmény részére. A látogatók összetételében a tanulóifjúságé a vezető szerep. Állandó kiállításunk tematikáját tekintve kétségtelenül az általános iskolák tananyagához, elsősorban a biológiához kapcsolódik a legjobban.

IRODALOM–LITERATUR

PAPP J. (1962): A Bakony természetvilágának tanulmányozási terve – Bakonyi Múzeum, Veszprém (stencil kiadvány), pp. 1–8.

PAPP J. (1964): A Bakony természeti képe, I. Beszámoló a Bakony természettudományi kutatásának első három évéről (1962–1964) – A Veszprém Megyei Múz. Közl., 2: 391–421.

PAPP J. (1966): „A Bakony természeti képe" és a rovartani kutatások – Fol. Ent. Hung. 19:429–440.

PAPP J. (1968): A Bakony természeti képe II. Beszámoló a Bakony természettudományi kutatásáról (1965–1967) – A Veszprém Megyei Múz. Közl., 7: 23–30.

PAPP J. (1970): „A Bakony természeti képe" és a zoológiai kutatások – Állattani Közl 57: 113–121.

TÓTH S. (1973): A Bakony természeti képe III. Beszámoló a Bakony természettudományi kutatásáról (1968–1971) – A Veszprém Megyei Múz. Közl., 12: 5–11.

TÓTH S. (1979): A Bakony természeti képe, IV. Beszámoló a Bakony természettudományi kutatásáról (1972–1974) – A Veszprém Megyei Múz. Közl., 14: 13–20.

TÓTH S. (1980): A Bakony természeti képe, V. Beszámoló a Bakony természettudományi kutatásáról (1975–1977) – A Veszprém Megyei Múz. Közl., 15: 13–20.

TÓTH S. (1982a): A Bakony természeti képe, VI. Beszámoló a Bakony természettudományi kutatásáról (1978–1980) – Fol. Mus. Hist.-nat. Bakonyiensis, 1: 25–38.

TÓTH S. (1982b): Tízéves a Bakonyi Természettudományi Múzeum – Fol. Mus. Hist.-nat. Bakonyiensis, 1: 15–24.

TÓTH S. (1982c): „A Bakony természeti képe" program 20 éve – A Magas-Bakony term. tud. kut. újabb eredm., p. 7–20.

TÓTH S. (1983): A Bakony természeti képe program publikációinak bibliográfiája, 1963–1982 – Bakonyi Term. tud. Múz., Zirc, pp. 1–48.

TÓTH S. (1985): A Bakony természeti képe, VII. Beszámoló a Bakony természettudományi kutatásáról (1981–1985) – Fol. Mus. Hist.-nat. Bakonyiensis, 4. (megjelenés alatt).

A Bakony természeti képe sokszorosított kiadványai (az 1–7. kiadványt lásd Papp 1964-es és 1968-as, a 8–25. kiadványt lásd Tóth 1973, 1980, 1982 és 1984-es beszámolójának irodalomjegyzékében):

26. Kutatási témák „A Bakony természeti képe" keretében 1986 folyamán.
27. Kutatási témák „A Bakony természeti képe" keretében 1987 folyamán.

ANGABEN ZUR VIERTELJAHRHUNDERTELANGEN GESCHICHTE DES PROGRAMMS „DAS NATURBILD DES BAKONY-GEBIRGES"

Mit der Durchführung des Programms „Das Naturbild des Bakony-Gebirges" wurde im Jahre 1962 begonnen und zwar unter der Leitung des Bakony Museums in Veszprém. Der Zoologe–Museologe, Dr. Jenő Papp hat einen ausführlichen Plan für die Erforschung des Gebirges ausgearbeitet. Er hat die Mitarbeiter jener Institutionen sowie Privatforscher, die sich mit dem Bakony-Gebirge beschäftigten, aufgefordert, sich dieser Arbeit anzuschliessen. Im Rahmen der im Jahre 1963 in 12 Hauptthemen eingeordneten Forschungen haben 59 Personen das Studium des Naturbildes des Gebirges begonnen. Ihre Tätigkeit hat im ganzen Lande einen Widerhall gefunden, die während des ganzen Zeitraumes mit ungeschwächtem Schwung fortgesetzten Forschungen werden seit 1972 von dem in Zirc errichteten Bakonyer Naturwissenschaftlichen Museum organisiert und geleitet.

Über die Ergebnisse der vielseitigen Arbeit, die im Rahmen dieses vierteljahrhundertelangen Programms erreicht wurden, sind zahlreiche Publikationen erschienen (PAPP 1962, 1963, 1966, 1968, 1970, TÓTH 1973, 1979, 1980, 1982a, 1982b, 1982c, 1983, 1985). Eben deshalb werden vom Verfasser in diesem Aufsatz weder die Beweggründe des Zustandekommens des Programms sowie dessen Umstände, noch die im Rahmen des Programms bisher geleistete Arbeit ausführlich geschildert. Anstatt dessen hat er mit der Aufschliessung aller möglichen Quellen jene Dokumente (vor allem Photos) zusammengestellt, die auf irgendwelcher Weise mit der Erforschung des Bakony-Gebirges verbunden sind, diese Dokumente nach Themenkreisen gruppierend gibt Verfasser einen Überlick über den Stand des Programms „Das Naturbild des Bakony-Gebirges". Es liegt an der Natur der Dinge, dass Verfasser in seinem Überblick auf eine vollkommene Schilderung dieser vielseitigen Tätigkeit verzichten musste.

A szerző címe (Anschrift des Verfassers):

DR. TÓTH Sándor
H–8420 Zirc
Rákóczi tér 1.